

УДК 159.9

Юлія Миколаївна ГОРЕЛКОВА,

*курсант факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)
Харківського національного університету внутрішніх справ*

СУЧАСНИЙ СТАН УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Розглянуто поняття та види домашнього насильства, поняття жертви та кривдника. Розглянуті види покарань щодо домашнього насильства, згідно чинного законодавства.

На почасту 2018 року почав діяти Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству», в якому деталізовані види домашнього насильства на фізичне, психологічне, сексуальне та економічне. Згідно чинного законодавства домашнє насильство – це дії або бездіяльність фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь. [2]. До прийняття зазначеного закону, під домашнім насиллям розуміли інциденти та непорозуміння у подружжя. На даний час, законотворець розширив коло осіб: колишній чоловік/дружина, громадянський шлюб (спільне проживання без реєстрації). Також законодавець розширив коло осіб, яких визнають кривдниками: прийомні батьки, особи, які спільно проживають чи проживали в одній родині, рідні брати, сестри, опікуни й інші родичі – дядько, тітка, племінниця, двоюрідні брати, сестри, двоюрідні дідусі та бабусі [2].

Частіше ми чуємо визначення фактів фізичного та сексуального насильства, тож розглянемо психологічне та економічне насильство та як його тлумачить законотворець.

Економічне насильство – умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

Психологічне насильство – це словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у

постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи [2]. Такі види насильства доводяться через свідків до яких належать сусіди та родичі, а також виклики поліції.

Постраждалими визнаються особи, незалежно від того, чи проживають вони спільно зі своїми кривдниками, чи ні (наречені, подружжя, колишнє подружжя, мати, батько, діти, їх батьки, брати, сестри, нерідні батьки, опікуни, піклувальники, їхні діти, прийомні діти, діти-вихованці, інші родичі до двоюрідного ступеню зв'язку, особи, які спільно проживали або проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі, їх діти та батьки) та особи, які проживають разом (будь-які інші родичі, люди, які пов'язані спільним побутом, мають спільні права та обов'язки). Постраждалою дитиною визнається не лише та, яка зазнала домашнього насильства, а й свідок (очевидець) такого насильства. Якщо діти були присутні вдома. при сценах фізичного, сексуального, психологічного та економічного насильства то вони вважаються жертвою насильства. У разі вчинення будь-якого виду домашнього насильства постраждалі мають право звернутися із відповідною заявою (повідомленням) як до органів поліції за місцем свого проживання (перебування), так і до виконавчих комітетів сільських і селищних рад, органів опіки та піклування, навчальних закладів (якщо постраждалі – діти), установ охорони здоров'я. Аби отримати захист, достатньо звернутися до будь-якого з цих органів [1].

Раніше за домашнє насильство, покарання було виключно адміністративна відповідальність. На даний час почала діяти кримінальна відповідальність. За кожен з видів насильства передбачена різна відповідальність: громадські роботи на строк від 150 до 240 годин, арешт на термін до шести місяців, обмеження волі на термін до п'яти років або позбавлення волі на термін до двох років.

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», є необхідним для сучасного суспільства. Та мусимо зазначити, що даний документ має певні прогалини, однією з яких є питання місця перебування кривдника, якому заборонено перебувати у спільному із сім'єю житлі.

Список бібліографічних посилань

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству : закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 28.02.2019).
2. Новий закон проти домашнього насильства: добре, але можна краще // ТСН : сайт. URL: <https://tsn.ua/blogi/themes/law/noviy-zakon-proti-domashnogo-nasillya-dobre-ale-mozhna-krasche-1102150.html> (дата звернення: 28.02.2019).

Отримано 05.03.2019

